

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 4. janvārī
(OR. en)

5030/22

FRONT 3
COMIX 3

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2021. gada 21. decembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs *Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN*

K-jas dok. Nr.: COM(2021) 829 final

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. novembra Regulā (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 minētais statusa nolīguma paraugs

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2021) 829 *final*.

Pielikumā: COM(2021) 829 *final*

Briselē, 21.12.2021.
COM(2021) 829 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. novembra Regulā (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 minētais statusa nolīguma paraugs

1. IEVADS

Aktīva sadarbība ar trešām valstīm ir būtisks Eiropas integrētās robežu pārvaldības elements¹. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra, ko parasti dēvē par *Frontex*, kopš tagad atceltās 2016. gada Regulas par Eiropas Robežu un krasta apsardzi² ir pilnvarota izvietot Eiropas Savienības kaimiņos esošajās trešās valstīs vienības, kurām ir izpildpilnvaras, ja ir noslēgts statusa nolīgums – starptautisks nolīgums starp Eiropas Savienību un attiecīgo trešo valsti, kas noslēgts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 218. pantu. Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) 2016/1624, 2016. gadā pieņēma statusa nolīguma paraugu³, kas kalpoja par pamatu sarunām ar Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Ziemeļmaķedoniju, Melnkalni un Serbiju. Pašlaik ir noslēgti statusa nolīgumi ar Serbiju, Albāniju un Melnkalni⁴, un visās trijās valstīs ir sekmīgi sāktas kopīgas operācijas. Statusa nolīgumi ar Ziemeļmaķedoniju un Bosniju un Hercegovinu ir parafēti, bet gaida galīgo redakciju.

Frontex pilnvaras 2019. gadā tika vēl vairāk paplašinātas ar Regulu (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi⁵ (“Regula”). Regula paplašināja Aģentūras uzdevumus, kā arī potenciālo partneru skaitu statusa nolīgumiem. Aģentūra tagad jo īpaši var izvietot vienību dalībniekus ar izpildpilnvarām jebkurā trešā valstī, ja vien izvietošana veicina Eiropas integrētās robežu pārvaldības efektīvu īstenošanu, citiem vārdiem sakot, izvietošana vairs neaprobežojas ar Eiropas Savienības kaimiņos esošajām trešām valstīm. Ja ir paredzēts trešā valstī izvietot vienību dalībniekus ar izpildpilnvarām, tāpat kā iepriekš, ir jānoslēdz statusa nolīgums⁶.

Šajā paziņojumā ir izklāstīts statusa nolīguma paraugs, kā paredzēts Regulas (ES) 2019/1896 76. panta 1. punktā. Tas ir 2016. gadā pieņemtā parauga atjauninājums, kas ietver ar Regulu (ES) 2019/1896 ieviestos jauninājumus, it īpaši pamattiesību un personas datu aizsardzības pastiprināšanu, vienlaikus izmantojot arī pieredzi, kas gūta sarunās par jau noslēgtajiem statusa nolīgumiem.

¹ Eiropas integrētā robežu pārvaldība, kas balstīta uz četrpaku pakāpju piekļuves kontroles modeli, aptver pasākumus trešās valstīs, piemēram, tos, kas tiek īstenoti atbilstīgi kopējai vīzu politikai, pasākumus ar kaimiņos esošām trešām valstīm, robežkontroles pasākumus pie ārējās robežas, riska analīzi, pasākumus Šengenas zonā un atgriešanas pasākumus. Jaunajā Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulā sadarbība ar trešām valstīm ir atzīta par svarīgu Eiropas integrētās robežu pārvaldības elementu. (87. apsvēruma)

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1624 (2016. gada 14. septembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/399 un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 863/2007, Padomes Regulu (EK) Nr. 2007/2004 un Padomes Lēmumu 2005/267/EK (*OVL 251, 16.9.2016., 1. lpp.*).

³ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei. Statusa nolīguma paraugs, kas minēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 14. septembra Regulas (ES) 2016/1624 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi 54. panta 5. punktā, 22.11.2016., (COM(2016) 747 final).

⁴ Attiecīgi Padomes Lēmums (ES) 2020/865, Padomes Lēmums (ES) 2018/1031 un Padomes Lēmums (ES) 2020/729.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 (*OVL 295, 14.11.2019., 1. lpp.*).

⁶ 73. panta 3. punkts.

2. SADARBĪBA AR TREŠĀM VALSTĪM EIROPAS ROBEŽU UN KRASTA APSARDZES REGULAS SATVARĀ

Eiropadome 2018. gada 28. jūnija secinājumos aicināja vēl vairāk stiprināt Aģentūras atbalsta funkciju Savienības ārējo robežu efektīvas kontroles nodrošināšanā, tostarp sadarbībā ar trešām valstīm, palielinot resursus un paplašinot pilnvaras⁷.

Labi strukturēta un pastāvīga sadarbība ar trešām valstīm ir nozīmīgs faktors Eiropas integrētās robežu pārvaldības mērķu sasniegšanai. “[S]adarbība ar trešām valstīm jomās, uz kurām attiecas šī regula, jo īpaši koncentrējoties uz kaimiņos esošām trešām valstīm un tām trešām valstīm, kuras riska analīzē ir identificētas kā nelikumīgas imigrācijas izcelsmes vai tranzīta valstis”, regulā ir noteikta kā Eiropas integrētās robežu un krasta apsardzes sastāvdaļa⁸. Šādai sadarbībai būtu jāveicina Eiropas robežu pārvaldības un atgriešanas standarti, apmaiņa ar informāciju un riska analīzes datiem un jāatvieglo atgriešanas pasākumu īstenošana ar mērķi palielināt to efektivitāti un atbalstīt trešās valstis robežu pārvaldības un migrācijas jomā, tostarp izvietojot pastāvīgo korpusu situācijās, kad šāds atbalsts ir jāsniedz, lai aizsargātu ārējās robežas un efektīvu Savienības migrācijas politikas pārvaldību⁹.

Aģentūra tiek aicināta sadarboties ar trešām valstīm jautājumos, uz kuriem attiecas Regula, palīdzēt trešām valstīm saistībā ar to tehnisko un operacionālo sadarbību konkrētās jomās, palīdzēt trešām valstīm apmācīt robežu pārvaldības iestādes un sniegt palīdzību trešām valstīm, atbalstot personu, kuras jūrā atrodas briesmās, meklēšanas un glābšanas operācijas¹⁰. Regula ļauj izvietot Aģentūras pastāvīgā korpusa dalībniekus kopīgajās operācijās, ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumos, atgriešanas nodrošināšanas operācijās vai citās attiecīgās darbībās trešās valstīs (ar attiecīgās trešās valsts atļauju)¹¹. Regula jo īpaši atļauj Aģentūrai, “*ciktāl tas vajadzīgs tās uzdevumu izpildei*”¹², sadarboties ar trešo valstu robežu pārvaldības iestādēm¹³.

Aģentūrai ir jāinformē Eiropas Parlaments, Padome un Komisija par visām darbībām, ko tā veic sadarbībā ar trešo valstu iestādēm, un jāsniedz detalizēta informācija par šo darbību atbilstību pamattiesībām¹⁴. Turklāt Aģentūrai ir pienākums savos gada ziņojumos iekļaut izvērtējumu par savu sadarbību ar trešām valstīm, kā arī publiskot nolīgumus, darba vienošanās, pilotprojektus un tehniskās palīdzības projektus ar trešām valstīm¹⁵.

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>.

⁸ 3. panta g) punkts.

⁹ 87. apsvērums.

¹⁰ 10. pants.

¹¹ 54. pants.

¹² 73. panta 1. punkts.

¹³ “trešo valstu iestādēm, kas ir kompetentas jautājumos, uz kuriem attiecas šī regula”

¹⁴ 73. panta 7. punkts.

¹⁵ 73.panta 7. un 8. pants.

Ja sadarbībai starp Aģentūru un trešo valsti ir nepieciešams izvietot trešā valstī robežu pārvaldības vienības, kas īsteno izpildpilnvaras, Regulā ir prasīts, lai starp Savienību un minēto trešo valsti būtu noslēgts statusa nolīgums¹⁶. Robežu pārvaldības vienību sastāvā ietilpst Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa dalībnieki¹⁷, un tās var izvietot dalībvalstīs, pie ārējām robežām un trešo valstu teritorijā kopīgu operāciju un ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumu laikā (ko statusa nolīguma paraugā kopā sauc “operacionālās darbības”)¹⁸. Katrs statusa nolīgums var nodrošināt sistēmu, saskaņā ar kuru var veikt vairākas operacionālas darbības.

Jo īpaši, ja Komisija iesaka Padomei atļaut Komisijai vest sarunas par statusa nolīgumu ar kādu trešo valsti, Komisijai ir jānovērtē pamattiesību stāvoklis trešā valstī saistībā ar statusa nolīgumā ietilpstošajām jomām un par to jāinformē Eiropas Parlaments¹⁹.

Aģentūra var arī rīkoties, ievērojot darba vienošanos, kas noslēgta ar attiecīgajām trešo valstu iestādēm jautājumos, kas saistīti ar operacionālās sadarbības vadību²⁰.

Jebkura Aģentūras operācija trešās valsts teritorijā ir jāiekļauj gada darba programmā, kuru pieņem Aģentūras valde, un jāveic, balstoties uz operacionālo plānu, par kuru vienojusies Aģentūra un trešās valsts attiecīgās iestādes, un apspriežoties ar iesaistītajām dalībvalstīm²¹. Ja dalībvalsts vai dalībvalstis ir attiecīgās trešās valsts kaimiņos vai robežojas ar attiecīgās trešās valsts operācijas norises vietu, operacionālais plāns un visi tā grozījumi ir atkarīgi no minētās dalībvalsts vai minēto dalībvalstu piekrišanas²².

Attiecībā uz atgriešanu Regula ļauj Aģentūrai i) sniegt atbalstu visos atgriešanas procesa posmos (neiedziļinot atgriešanas lēmumu būtībā, par ko ir atbildīgas vienīgi dalībvalstis); ii) palīdzēt koordinēt un organizēt atgriešanas operācijas; iii) sniegt tehnisku un operacionālu atbalstu atgriežamo personu atgriešanas pienākuma īstenošanai; iv) un sniegt tehnisku un operacionālu atbalstu atgriešanas operācijām un atgriešanas nodrošināšanas operācijām²³. Regula neparedz vienību, kas nav robežu pārvaldības vienības, operacionālu izvietojumu trešās valstīs²⁴, un tā neparedz izpildpilnvaru īstenošanu trešā valstī saistībā ar atgriešanu, ko veic pastāvīgā korpusa

¹⁶ 73. panta 3. punkts.

¹⁷ Pastāvīgais korpus sastāv no šādām četrām operacionālo darbinieku kategorijām: i) Aģentūras štata darbinieki; ii) no dalībvalstīm uz Aģentūru ilgtermiņā norīkotie darbinieki; iii) dalībvalstu darbinieki, kas ir gatavi tam, lai tiktu nodoti Aģentūras rīcībā īstermiņa izvietojumam; un iv) darbinieki no dalībvalstīm, kuri ir gatavi izvietojumam ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumiem. (Regulas 54. panta 1. punkts). [NB! Statusa nolīguma parauga vajadzībām darbinieki, kas ietilpst pirmajā kategorijā, tiek raksturoti kā “vienību dalībnieki, kas ir Aģentūras štata darbinieki”, un pārējo trīs kategoriju darbinieki tiek raksturoti kā “vienību dalībnieki, kas nav Aģentūras štata darbinieki”.]

¹⁸ 2. panta 18. punkts.

¹⁹ 88. apsvērumš.

²⁰ 73. panta 4. punkts.

²¹ 74. panta 3. punkts.

²² 74. panta 3. punkts.

²³ 10. panta 1. punkta n) apakšpunkts.

²⁴ 10. panta 1. punkta u) apakšpunkts.

dalībnieki. Tādējādi statusa nolīgums nebūtu piemērots instruments atgriešanas operāciju organizēšanai²⁵.

3. STATUSA NOLĪGUMA PARAUGS

Regulā Komisija tiek aicināta pēc apspriešanās ar dalībvalstīm, Aģentūru, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju izstrādāt statusa nolīguma paraugu darbībām, kas tiek īstenotas trešo valstu teritorijā²⁶. Statusa nolīguma paraugā jo īpaši jānosaka operacionālās darbības joma, noteikumi par civiltiesisko atbildību un kriminālatbildību, vienības dalībnieku uzdevumi un pilnvaras, pasākumi saistībā ar vietējā biroja izveidi un praktiski pasākumi, kas saistīti ar pamattiesību ievērošanu²⁷.

Attiecīgi paraugs ietver šādus īpašus noteikumus:

- Regulas 1. pantā ir noteikta statusa nolīguma darbības joma, kas ietver visus jautājumus, kuri nepieciešami, lai no pastāvīgā korpusa uz attiecīgās trešās valsts teritoriju izvietotu robežu pārvaldības vienības ar izpildpilnvarām;
- Regulas 2. pantā ir norādītas paraugā izmantoto pamatterminu definīcijas (jāatzīmē, ka, lai gan definīcijās paraugā atsaucas uz attiecīgajiem Savienības tiesību aktu noteikumiem, saskaņā ar standarta praksi statusa nolīgumos ar trešām valstīm tiks iekļauts šo noteikumu formulējums, nevis atsauces uz tiem);
- Regulas 3. pantā aprakstīts veids, kādā var sākt operacionālo darbību (t. i., kopīgu operāciju vai ātrās reaģēšanas robežapsardzes pasākumu) (jāatzīmē, ka statusa nolīgums reglamentē tikai pušu pienākumus vienai pret otru; tas nebūtu jāinterpretē kā tāds, kas ietekmē to pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, it īpaši Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulu²⁸);
- Regulas 4. pantā noteikts, ka katrai operacionālajai darbībai būtu jāpieņem operacionālais plāns, kurā sīki aprakstīti tās organizatoriskie un procesuālie aspekti;
- Regulas 5. pantā noteikts, ka pusēm ir jāievieš mehānisms ziņošanai par jebkuru situāciju, kas saistīta ar nelikumīgu imigrāciju, pārrobežu noziedzību vai migrantu dzīvības apdraudējumu pie Eiropas Savienības vai attiecīgās trešās valsts ārējām robežām vai to tuvumā;
- Regulas 6. pants ļauj Aģentūrai izveidot vietējos birojus attiecīgajā trešā valstī, ja trešā valsts tam piekrīt;
- Regulas 7. pantā ir aprakstīts koordinators uzdevums;

²⁵ Proti, Regulā ir noteikts, ka “*kontaktēties ar trešām valstīm, lai identificētu atgriežamās personas un saņemtu viņu ceļošanas dokumentus*” un “*pavadīt trešo valstu valstspiederīgos, kuri atgriežami piespiedu kārtā*” ir pieļaujami uzdevumi, kam nepieciešamas izpildpilnvaras, tomēr neviens no tiem netiktu veikts trešās valsts teritorijā.

²⁶ 76. pants.

²⁷ 73. panta 3. punkts.

²⁸ Regula (ES) 2019/1896.

- Regulas 8. pants nodrošina, ka piemērojot statusa nolīgumu, vienmēr tiek pilnībā ievērotas pamattiesības, un prasa, lai būtu ieviesti sūdzību mehānismi, kas ļautu ziņot un izskatīt apgalvojumus par pamattiesību pārkāpumiem;
- Regulas 9. pantā ir aprakstīta pamattiesību uzraudzības speciālistu loma;
- Regulas 10. pantā ir noteikti vienības dalībnieku uzdevumi un pilnvaras, arī tas, ka viņi var veikt tikai tos uzdevumus un īstenot tās pilnvaras, kas aprakstītas operacionālajā plānā;
- Regulas 11. pantā ir paredzēta Aģentūras īpašuma, līdzekļu, aktīvu un operāciju neaizskaramība attiecīgajā trešā valstī;
- Regulas 12. pantā uzskaitītas vienības dalībnieku privilēģijas un imunitāte, tostarp civiltiesiskā atbildība un kriminālatbildība;
- Regulas 13. pantā ir paredzēti noteikumi attiecībā uz ievainotajiem vai mirušajiem vienības dalībniekiem;
- Regulas 14. pantā ir aprakstītas ziņas par akreditācijas dokumentiem, kas jāizsniedz katram vienības dalībniekam;
- ar Regulas 15. pantu 12.–14. pantu piemēro visam Aģentūras personālam, kas izvietots attiecīgajā trešā valstī;
- Regulas 16. pantā ir norādīti noteikumi par personas datu apstrādi un aizsardzību;
- Regulas 17. pantā ir noteikti priekšnosacījumi klasificētas un sensitīvas neklasificētas informācijas apmaiņai starp Aģentūru un attiecīgo trešo valsti;
- Regulas 18. pantā ir ietverti noteikumi par operacionālās darbības finansējuma atsaukšanu vai operacionālās darbības apturēšanu vai izbeigšanu;
- Regulas 19. pantā ir paredzēts, ka attiecīgā trešā valsts proaktīvi informē attiecīgās Savienības struktūras, ja tai kļūst zināmi apgalvojumi par krāpšanu, korupciju vai citām nelikumīgām darbībām, kas var ietekmēt Eiropas Savienības intereses;
- Regulas 20. pantā ir aprakstītas struktūras, kas ir atbildīgas par statusa nolīguma īstenošanu;
- Regulas 21. pantā ir noteikts, kā risināt strīdus par nolīguma interpretāciju;
- Regulas 22. pantā ir aprakstīta procedūra attiecībā uz nolīguma stāšanos spēkā, grozījumiem, ilgumu, apturēšanu un izbeigšanu.

4. SECINĀJUMI

Aģentūras paplašinātā kompetence veikt operacionālas darbības jebkuras trešās valsts teritorijā, ja šāda izvietošana palīdz efektīvi īstenot Eiropas integrēto robežu pārvaldību, ievērojami palīdzēs uzlabot Savienības robežu drošību. Ar pievienoto statusa nolīguma paraugu izveido regulējumu sadarbībai starp Aģentūru un tās vienībām, no vienas puses, un attiecīgās trešās valsts kompetentajām iestādēm, no otras puses. Lai gan Komisija izmantos šo paraugu kā sākumpunktu ikviena statusa nolīguma sarunām ar trešo valsti,

ko veic Eiropas Savienības vārdā, šādu nolīgumu galīgais teksts noteikti būs pielāgots atbilstīgi katra sarunu partnera konkrētajiem apstākļiem un Savienības atšķirīgajiem mērķiem attiecībā uz minētajiem partneriem. Komisija tomēr centīsies šādās sarunās saglabāt statusa nolīguma parauga būtību.